

СОНЯШНИК

РІК III I

КВІТЕНЬ — 1958 — APRIL

Ч. 28

ЯК ЖУРАВЕЛЬ ЗБИРАВ ЩАВЕЛЬ

На болоті журавель
Цілий день збирав щавель.
Назбирав собі на борщ,
Та якраз вперіщив дощ,
І щавель знесла водиця,
Без борщу лишилась птиця.
З того часу журавель
Сировим жує щавель.

ВЕЛИКДЕНЬ

Зайчик соняшний ускочив,
Нашу Оленьку лоскоче.

Каже - будить: "Уставай,
І Великдень зустрічай!

Уставай і не барися,
На Великдень подивися.

Вже проснулись трави й квіти,
І пташки і гарні діти.

Уставай мерщій, будь ласка,
На столі стоїть вже паска.

Писанки там різнобарвні,
Пиріжки рум'яні, гарні".

Теплий вітерець пробіг:
Вже розтав і лід і сніг...

Сяє сонечко з небес:
Радуйтеся: Христос воскрес!

Квітка глянула на світ,
О, яка ясна блакить!

Пташка недалечко десь
їй співа: Христос воскрес!

Розспівалися струмки,
Розпустилися бруньки.

І радіє люд увесь:
Вже весна!

Христос воскрес!

Віра Ворскло

ВІСТКА

Летить бджілка: "Жу-жу-жу!
Я тобі щось розкажу! —

Біля вашої повітки
Вже розквітли первоцвітки,

Трохи далі, біля балки,
Розцвіли уже й фіялки.

В лісі ж проліски блакитні,
Мов килимчики тендітні,

Простяглися між кущами.
Сон-травиця голівками,

Наче дзвонами, хитає
І з весною світ вітає...

Чуєш? Чуєш, що кажу? —
Вже весна прийшла! Жу-жу!"

К. Перелісна

ЩО ОДНА ПИСАНКА НАРОБИЛА

У хаті ще було напівтемно, як мама вже розбудила Наталю.

— Уставай, Наталю, — каже мама, — бо вже час до церкви йти паски святити. Хіба ти забула, що Великдень сьогодні?

Наталю зараз же і встала. Швиденько почала вмиватися. А вмивалася не так, як завжди: помилася водою та милом, а потім ще й писанку взяла, умочила її у воду, а тоді личко нею потерла. Вона вже давно знала, що перший раз на Великдень треба писанкою чи крашанкою вмиватися. Хто писанкою на Великдень умивається, той завжди буде рожевенький і здоровий!

Ще й сонечко не сходило, як Наталю з мамою й татом пішли до церкви. Подорозі вони зустріли маленького хлопчика, що йшов до церкви із своєю мамою.

— А покажи, мені, Наталю, свої писанки? — просив хлопчик.

Наталю сіла на травичці і розгорнула хустинку з писанками та крашанками. А вони були такі гарні, що весь світ звеселили: всі і все хотіло на них подивитися. Першими прилетіли дві пташечки. Сіли вони на вербову гілочку і защебетали:

— Христос воскрес! Христос воскрес! Христос воскрес! Ах, які хороші писанки в Наталі!

А з-за горбика сірий вухастий Зайчик виглянув.

Як відомо, усі зайчики великі боягузи: зайчик боявся Наталі,

боявся хлопчика, боявся пташечок навіть... То він тільки голову вухату показав із-за горбка. Дуже боявся, щоб його довгих вух ніхто не побачив. Він їх хотів до землі притулити. Прихилив одне вушко, а друге не слухалося і стирчало над зайчиковою головою. Ніби підслухувало, про що Наталя з хлопчиком розмовляли.

Захотіло й Ясне Сонечко на ті писанки подивитися. Викотилось воно на небо та й собі позирає.

А люди йдуть, та й ідуть до церкви! А коли в церкві в усі дзвони задзвонили, то Наталя із хлопчиком згадали, що й їм же треба до церкви поспішати, писанки святити.

Дуже вони квапились та одну писанку й забули взяти. Як побачили всі звірі і птахи, що писанка залишилась, то вони всі гуртом до неї! Першою прискочила Білочка Хвостата. Другим підбіг Зайчик Вухатий, а тоді й пташечка прилетіла. І всі раділи та тішились писаночкою. Навіть квіточки посміхалися весело, на писаночку дивлячись. А Сонечко і собі із-за біленької хмарки визирало і всім тепло послало та радісно посміхалося.

І все говорило:

— Христос воскрес! Христос воскрес! Христос воскрес!

А дзвони з церкви відповідали:

— Воістину воскрес! Воістину воскрес! Воістину Воскрес!

Так гарна дівчинка Наталочка своєю писанкою весь світ звеселила.

Петро Волиняк

Валентин БИЧКО

ПРОГУЛЯНКА

Неначе та метелиця —
Метелики у лузі...

Трава під ноги стелеться —
Як хороше нам, друзі!

Кує, кує зозуленька
В куцах, у верболозі.
Цікава в нас прогулянка
По сонячній дорозі!

Вже коси он завітчують
Віночками дівчатка,
Озерця їх одсвічують —
Нащо їм ті свічадка!

А в хлопців буйні коники
Гарцюють під ногами —
Лозини-недогоники
Із довгими хвостами.

Кує, кує зозуленька
В куцах, у верболозі.
Цікава в нас прогулянка
По сонячній дорозі!

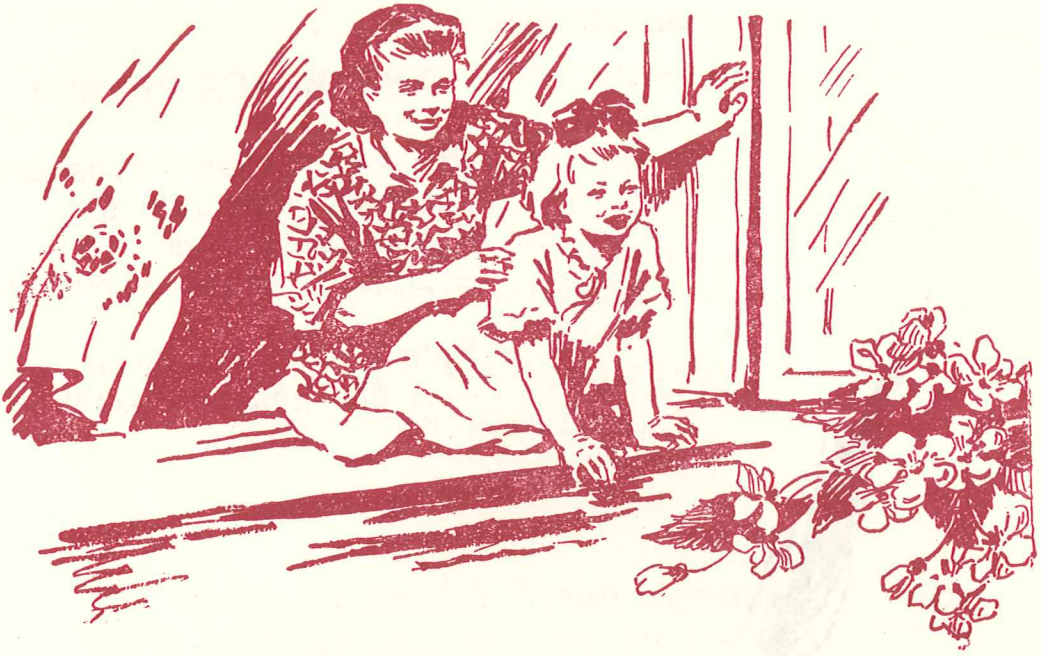
Грицько БОЙКО

ХВАЛИЛАСЯ РЕДЬКА

Редька в медові скупалась
І відразу запишалась.
Вихвалялася вона:
— Дуже з медом я смачна!

Хрін почув це і гука:
— А без меду ти яка?!

О. ПАРХОМЕНКО

ВИШЕНЬКА БІЛА, БІЛА

Рано проснулась Алла,
Мама вікно відкрила,
Аллі гіллям кивала
Вишенька біла, біла...

— Що це зробилось вишні? —
Не зрозуміє Алла, —
Чом її віття пишне
Нині біленьке стало?

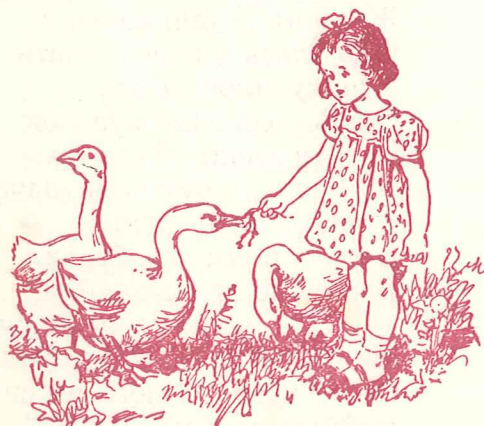

Алла гукає з ганку:
— Вишне, чому ти біла?
Може, вночі сметанку
Неакуратно їла?

Михайло СТЕЛЬМАХ

У НАС ГУСИ НЕ СЕРДИТІ

Невеличка наша річка —
Я її перепливаю,
А на березі сестричка
„Гиля, гусоньки“ співає.
Гуси слухають сестричку,
З рук її скубують травичку —
У нас гуси не сердиті,
Бо ми вмієм їх любити.

МИ — ГОРОДНИКИ.

Ти, сонечку, з неба грій!
Ти, хмаронько, дощик лий!
В грядці люблю цибулінні:
Стрілки викинула сині,
Світлим листячком у ряд
Кучерявиться салат.
Де мережана коса
Стелиться по грядці,
Там морквиночка-краса —
В земляній кімнатці.
Темна зелень та густа —
Це редиска підроста,
Із землі, налята соком,
Визира червоним боком.
А пізніше будуть в Діні
Огірки й солодкі дині,
І поспіють восени
Гарбузи та кавуни...
Гарно в нас усе росте —
Ми ж городники на те!

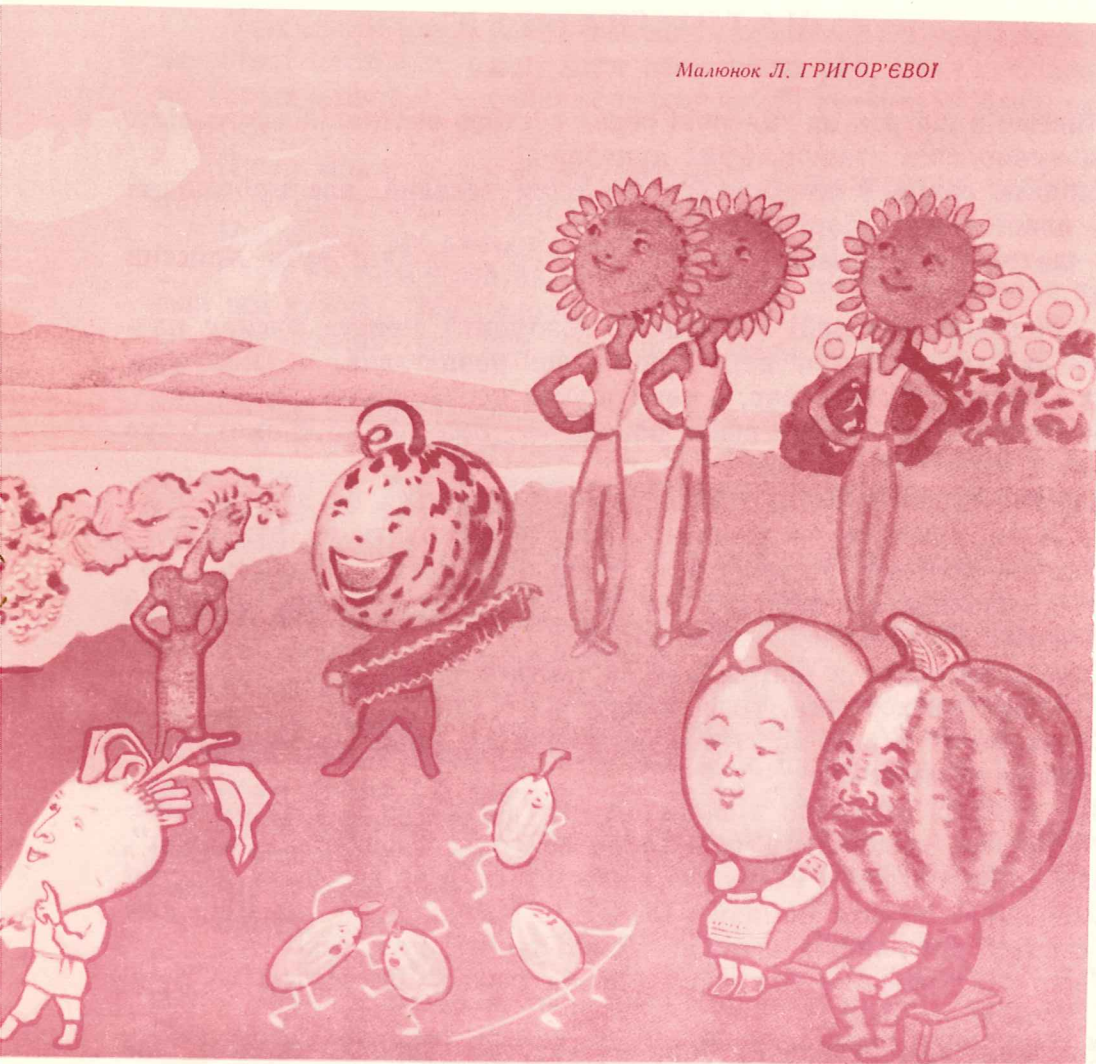

ГОРОХ РОСТЕ

Ось на грядці, біля тину,
Трошки тріснула земля,
І росточок горошини
Визирає звідтіля.
Віткнув носик,
Вигнав вус...
— А за що я ухоплюсь?
Ми гороху знаєм звичку,
Ми йому поставим тичку,
Щоб горох наш добре ріс,
Щоб до сонця вгору ліз,
Вкривсь весною цвітом,
А стрючками — літом!

ДВА БУРЯЧКИ

Вони в сусідстві, як брати,
Жили на грядці поруч,
Старались в корені рости
І гичку гнали вгору.
Підріс червоний бурячок
І пхнув сусіда під бочок:
— Глянь, я рум'яний, наче мак,
І гичка аж бордова.
А ти, мій братіку-буряк,
Блідий не випадково?
— Ні, — відповів йому сусід, —
Мені лиш білим бути слід,
Щоб цукру, білого як сніг,
Найбільше я зібрати міг!

КВАСОЛЯ

Це — квасоля-верхолаз,
Для краси вона у нас.
Лізе шворкою все вище,
І з червоних квіточок
Не стрючечок, а стрючище
Виганяє кожён крок.
А в стрючищі — квасолини
Величезні, черно-сині.
Раз я з ними борщ зварила —
Був чорніший від чорнила.
Наварила —
Та й не їла!

СОНЯШНИКИ

Квітнуть квіти чималі
На високому стеблі,
Золотисті на лиці,
Мов убрані в промінці.
Поставали у рядки,
Наче сонцеві синки!
Гляне сонце з-за хмарин —
Всі до сонця, як один.
Має дружна їх сім'я
Тепле сонячне ім'я.

Інна КУЛЬСЬКА

У ШАТРІ “ПАНТЕР”

Із пластового щоденника

Живемо в шатрах на галявині серед густого австралійського лісу. Щодня чуємо спів пташок, крик кукабари.

Сходить сонце і починається ще один веселий, але роботящий день у пластовому таборі біля Мельбурну.

В шатрі, де оселився гурток “Пантер”, вранці чути Христин голос:

— Марійко, уставай! — пробує розбудити Христа русяву пластунку, що спить поруч неї. Христа ще розпатлана, у спортових штанах і блюзні, будить нас, а сама шукає черевиків.

— Чуєте? — знову гукає вона. — Вже пів до сьомої і був свисток!

Марійка щось бурмоче під ніс і перевертається на другий бік.

— А ти, Галю, а ви дівчата!.. Вже он виходять на руханку...

Я сонно позіхаю, бо не звикла так рано вставати, і кажу:

— Ти можеш так швидко, бо ти спала в спортових штанах, а ми в піжамах. Мусимо ще передягатися...

Христа вискакує з шатра, але вертається назад:

“Ой, як там холодно, трава мокра від роси!”

Слухаємо її і нам від того ще дужче не хочеться вилазити із своїх спальних мішків.

Нас у шатрі восьмеро дівчат. Ми таки вилазимо з мішків і натягаємо черевики, а знадвору чути голос обозної: “Пантери”, “Кобри”, “Калина”! Що з вами? Руханка вже кінчається, а ви ще спите! Сором!

Напівсонні дівчата помалу вилазять з шатер, а обозна Віра вже гукає до тих, що вийшли раніше: “Вдих! видих! Раз, два!”

Після бігу навколо галявини, обозна каже: “До шатер по рушники і митися до річки!”

До річки нам недалеко. Вона вузька, вся заросла осокою, але швидка. Десятки дівчат схилилися до води, умивалися. “Ой, мое мило!” вигукує Люба.

— Що, упустила? — питає Марта.

А воно, мов слизька рибка, виприсуло з рук і зникло у швидкій течії.

Люда пропонує своє мило. Отак кожного дня губилися тут у воді десятки речей: то зубна паста, то щітка, а після їжі під час миття посуду губили ножі, ложки та вилки.

Після миття складаємо ліжка, прибираємо шатра, бо щоранку команда перевіряє і найчистішому та найкрасивішому шатрі дає на збірці блакитний прапорець чистоти. Маючи на прибирання 20 хвилин, ми чепурили шатро, прикрашували його листками папороті, збирали навколо папір. А то нас і так уже подразнили: замість “Пантери”, звали “Папери”, бо багато паперу валялося навколо шатра. А гурток “Кобри” подразнювали “Ковдри”, на “Чайки” казали “Качки”, а на “Калину” — “Каліки”.

Тож цього разу, добре попрацювавши, ми всі зацікавлено чекали на збірці наслідків. І як же ми радісно ахнули, коли сестричка Оксана (наша кошова), справді передала нашій гуртковій Марті прапорець чистоти.

Після молитви (з цілим табором) і піднесення прапорів ми в шатрі весело говорили про нашу перемогу.

Незабаром ми вже парами йшли до кухні і співали:

“Хай ллється зупа квасолева...” а, як підійшли ближче то заспівали ще дужче: “Ми голодні, ми голодні”.

Одержавши їжу, 200 пластунів сідали на зрубані дерева і смачно снідали.

До нас підійшов сеньйор Жуківський, наш керівник всього українського пласту в Австралії, і, усміхаючись, похвалив нас: “Мені дуже приємно, що ви, нарешті, здобули прапорець чистоти. Глядіть же, здобудьте його й завтра”.

Коли сеньйор відійшов, до нас наблизився старший пластун Юрко. Ми з ним познайомилися раніше, бо він схожий на одного померлого фільмового артиста з Голівуду. Він мав темні очі, темнувате волосся, окуляри і був невеличкий на зріст.

Попереднього вечора Христя казала, що він є, мабуть, той самий артист, тільки він не помер, а приїхав до Австралії, до Пласту. Ми трохи вірили цьому, а тому запитали, чи це правда. Та він сказав, що він не артист і в Америці не був ще. Тоді всі сміялися.

Після снідання готуємо програму, до ватри, а після другого сніданку відбувалися спортові змагання між пластунками Аделаїди, Сиднею та Мельбурну, що жили тут у таборі.

Вернувшись до шатра, ми закінчили готувати два танці, три пісні і скетч. Потім, після ще одної збірки, чистили шатро та навколо нього. Після підвечірка, одні прали білизну в річці, інші допомагали біля кухні, ще інші писали листи додому. Потім вирізували собі палиці, щоб легше було ходити по горах під час прогулянки, яка мала бути за два дні.

Після вечері йдемо на молитву, а потім передягаємося в щось тепліше, щоб йти на ватру. Ми дуже любимо її.

Було вже зовсім темно навколо. Ми сходимося з усіх шатер, сідаємо на колоди навколо великої купи хмизу і гілок, що їх уже схоплювало полум'я. Співаємо, сміємось, дивлячись на виступи.

Ось виступають “Чайки”. Співають пісню про сиднейських “Ведмедів”, які приїхали у блакитних і червоних шапках з білими смугами, що нагадували нам піжаму:

“Сиднейські Ведмеді відкрили нам очі

Бо носять піжами удень, замість ночі...”

Ватра триває годину, часом довше. Наприкінці всі стаємо у велике коло, навколо вогню, беремося за руки, співаємо “Ніч вже йде”. Потім кажемо надобраніч і біжимо до шатер. Біля нашого ша-

тра росте якась дика слива. На ній багато слив, але вони ще не зовсім спілі. Ми їх рвемо у темряві, потім залазимо в мішки, і ще деякий час розмовляємо та їмо сливи. Марійка розповідає саме щось страшне про духи, про убивства, про якесь видіння, а нас охоплює страх. У цей час у шатро просувається чиясь голова. Ми всі завмираємо, а голова грізно питає: "Ви чого досі не спите?"

Ми з полегшенням впізнаємо нашого стійкового Савчака і, щоб він не поскаржився старшині, даємо йому жменю слив.

Ми ще шепочемо деякий час з Христею, але таки засинаємо.

Галя Нитченко

28. I. 1958 р. Австралія.

Грицько БОЙКО

ЛЮДА МИЛИТЬСЯ НЕ ХОЧЕ

Я купатись в ванній буду,
Покупаю й ляльку Люду.

В неї пальчики зелені,
В неї носик у варенні.

Люда милитись не хоче,
Плаче: „Мило зайде в очі!“

Людо, Людочко, сідай,
Тільки очі затуляй!

Генрі Лонгфелло

ТІСНЯ ПРО ГАЙАВАТУ

Переклад з англійської
Костянтина Шмиговського

(Продовження)

vii

ЧОВЕН ГАЙАВАТИ

Дай мені кори своєї,—
О березо ясногора,
Що ростеш тут біля річки —

І тонка, й струнка — в долині!
Я зроблю кену¹ легеньку,
Бистру Чімон, щоб поплавать;
Вона плаватиме легко,
Ніби той листок осінній,
Водяна лілея жовта.

Скинь накидку,— о березо!
Білу скинь свою одержу,
Бо уже настало літо,
Сонце шпарко гріє з неба
І одержу непотрібна».

Так звертався Гайавата
До берези в хаші лісу,—
В чагарищі Такаміно.
Птахи весело співали,
Бо прийшов вже Місяць Листя,
Й сонце, в раннюю годину
Сходячи, заговорило:
«Глянь, я — Гівіс, пишне сонце!»

І від вітру у берізки
Віття так зашелестіло,
Промовляючи покірно:
«На накидку, Гайавато!»

Він ножем прорізав кільця:
Перше — під гіллям найнижчим,
Друге — вище від коріння;
Із надрізів сік став крапать.
Від кілечка до кілечка
Борозну в корі прорізав,
Підчепив клинцем він кору
Й зняв із стовбура без шкоди.

«Дай мені гілок, о кедре,
Дай гілок міцних і пружних,—
Я скріплю кену легеньку,
Щоб вона міцніша стала!»

Аж до самого вершечку
Іздригнувся кедр від жаху,
Опір виявить збирався,
Та додолу лиш нагнувся,
Прошептавши: «На, бери ось!»

Він зрубав гілки у кедра,
Для кену зробив він раму,

¹ Кену — човник.

Із гілок два луки вигнув,
Їх зігнув один до'дного.

«Дай свій корінь, о Тамерок!
Корінь жилавий, модрино!
Я зв'яжу кену легеньку,
Я зв'яжу кінці обидва,
Щоб кену не протікала,
Щоб води не пропускала!»

І модрина, затремтівши
У ранковому повітрі,
Вся нагнулася додолу
Ї мовила з зітханням скорбним:
«Забирай, о Гайавато!»

Від землі очистив корінь,
Кріпкий корінь модриновий;
Міцно кору позшивавши,
Він пришив її до рани.

«Дай, ялино, свого соку,
Дай смоли ти запашної,—
Я всі шви позаливаю,
Щоб кену не протікала,
Щоб води не пропускала!»

У ялини у сумної
Кожна голка шаруділа,
Ніби галька прибережна,
Шаруділа і ридала:
«Бери сік, о Гайавато!»

І він взяв смолу сльозисту,
Сік забрав він у ялини,
Кожен шов він соком змазав,
Кожну щілину заливши.

«Голок дай мені, їжаче,
Голок дай, о, Ка, їжаче,—
Я зроблю із них намисто,
Для кену зроблю я пояс
І дві зірки їй на груди!»

І їжак з дупла смикнувся
І, поглянувши на нього,
Голки скинув він додолу
Та й промовив, ніби сонний,
Процідив в кошлаті вуса:

«Всі бери, о Гайавато!»
Позбирав він тії голки,
Ті дрібні, блискучі стріли,
В фарбу вкинув їх яскраву,
В сік із ягід та коріння —
Голками кену оздобив.
Навкруг неї зробив пояс;
Почепив намисто нижче,
По боках — зірки блискучі.

Так на березі він річки
Змайстрував кену з берези,
Серед хаші лісової;
Все було в ній лісовеє,
Різні чари й таємниці:
Була легкість від берези,
Миць була у ній від кедр,
Гнучкі жили — від модрини;
І вона пливла по річці,
Ніби той листок осінній,
Водяна лілея жовта.

Тільки весел Гайавата
Не робив, бо непотрібні
Були весла,— замість весел
Йому правили бажання:
Плив, як хтів — і швидко, й тихо,
І праворуч, і ліворуч.

Далі Квазінда покликав,
Мужа дужого і друга:
«Поможи звільнити річку
Від коряг, мілин, накатів!»

Увійшов у воду Квазінд
Та й пірнув, неначе видра,
Як бобер, пірнув тут Квазінд.

Далі став по пояс в воду;
Він занурився по плечі,
Почав плавать, борюкатись,
Витягав гілля потопле,
Вигрібав пісок руками,
Розгрібав намул ногами.

Так став плавать Гайавата
До чагарищ Такаміно,
Через звивини й пороги,
І мілини, й водоверті;

Квазінд плавав на глибинах,
По мілинах же брів пішки.

Вони плавали по річці
Вниз і вгору й розчищали
Дно річкове від каміння,
Від колод, гілля і хмизу,
Щоб змогли спокійно люди
Плавать вгору й вниз по річці —
Від витоків між горами
Аж до самих вод Поветін,
Аж до бухти Такаміно.

viii

РИБАЛЬСТВО ГАЙАВАТИ

се вперед до Гітчі-Гумі,
До великої затоки,
Взявши вудку з волосіні,
З кедрової волосіні,
Щоб піймати Міші-Наму,

Осетра, владику риби,
Плив веселий Гайавата
У своїй кену з берези.

У ясній воді прозорій
Міг він бачити всю рибу,
Що в глибинах пропливала,—
Бачив окуня там, Саву,
Що мигтів, мов промінь сонця.
Бачив Шогеші він — рака,
Розіп'ятого, неначе
Той павук, на дні річковім.

На корму сів Гайавата,
Щоб повудить трохи рибу;
В його перах свіжий вітер
Грався, нібито у листі;
На борту сиділа білка,
Аджідомо, хвіст піднявши;
В її хутрі вітер ранку
Грався, ніби в травах прерій.

А на світлім дні піщанім
Сам страшило Міші-Нама,
Цар всіх риб, лежав тихенько;
Він вбирав у зябра воду,
Ворушив всіма плавцями,
Замітав хвостом дно річки.

Він лежав, в броню закутий,
По боках щити стриміли,
Платівки — над головою,
Череву у нього й спина
Вкриті твердою лускою.
Розмальований, мов воїн,
В бойові зловісні фарби,
Весь в рудих і світлих плямах,
Він на самім дні розлігся
І вимахував плавцями,
Як над ним плив Гайавата
У своїй кену з берези.
У руках — кедрова вудка.

«Ось принада! — Гайавата
Так гукнув у глиб прозору,—
На принаду ось,— о Намо!
Впливай з глибин придонних
Та й побачим, хто з нас дужчий!»

І розмотувать почав він
Волосінь в прозору воду;

Та даремно Гайавата
Ждав на відповідь осетра.
І повторював раз по раз:
«Ось принада, рибний царю!»

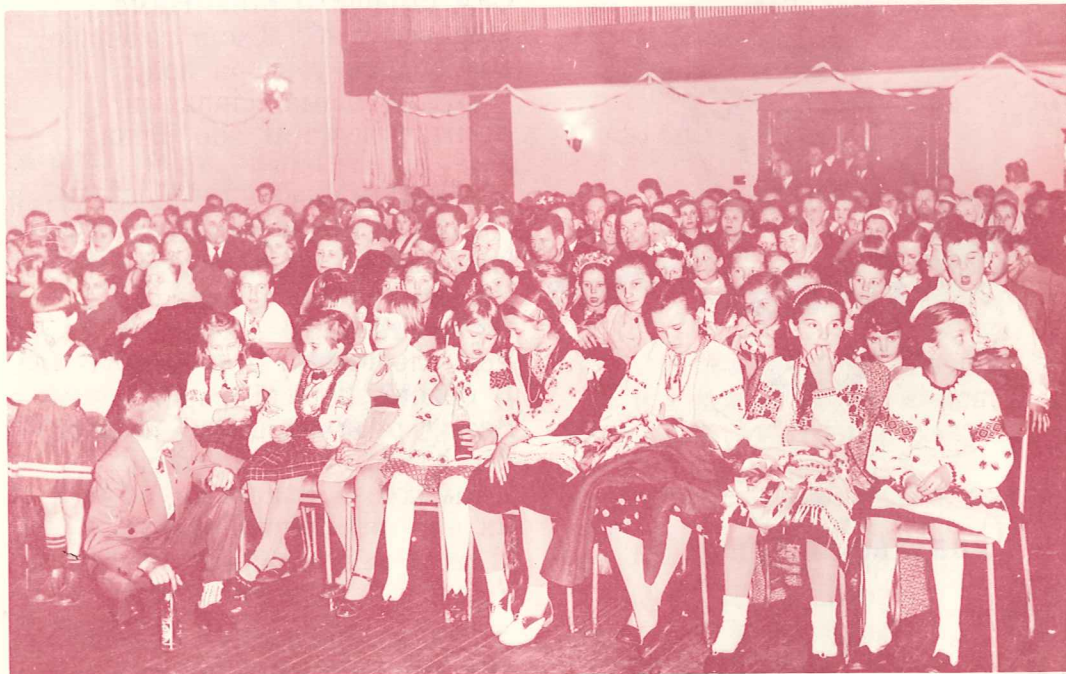
Та осетр лежав недвижно,
Лиш помахував плавцями,
Позирав на Гайавату
Й умовляння його слухав,
Безперервні його крики.
Аж втомився він, нарешті,
Та й сказав лихий Кенозе,
Хижій щуці Маскенозе:
«Ти візьми оцю принаду,
Волосінь порви рибалці!»

І у вудці Гайавати
Волосінь враз нап'ялася,
І кену легка, майстерно
Зроблена з кори берези,
Стала дибом над водою;
Проте білка Аджідомо
Невгавала, не злякалась.

Розлютившись, Гайавата
Подививсь на Маскенозе,
На ту щуку, що все ближче
До рибалки підпливала,—
Та й гукнув до щуки гнівно:
«Іза! Іза! посоромся!
Ти — не цар всіх риб, якого
Я чекаю, не владика:
Ти ж бо щука, а не Нама!»

Присоромлена Кенозе,
Покружлявши, подалася
Аж на дно; а осетр Нама
Став казати місяць-рибі,
Угадвош він став казати:
«Забери в хвалька принаду,
Волосінь порви у нього!»

(Далі буде)

Шевченківські роковини в школі православної катедри
св. Володимира в Торонті.

На фоті: У залі під час перерви.

Фото: П. Шкурка

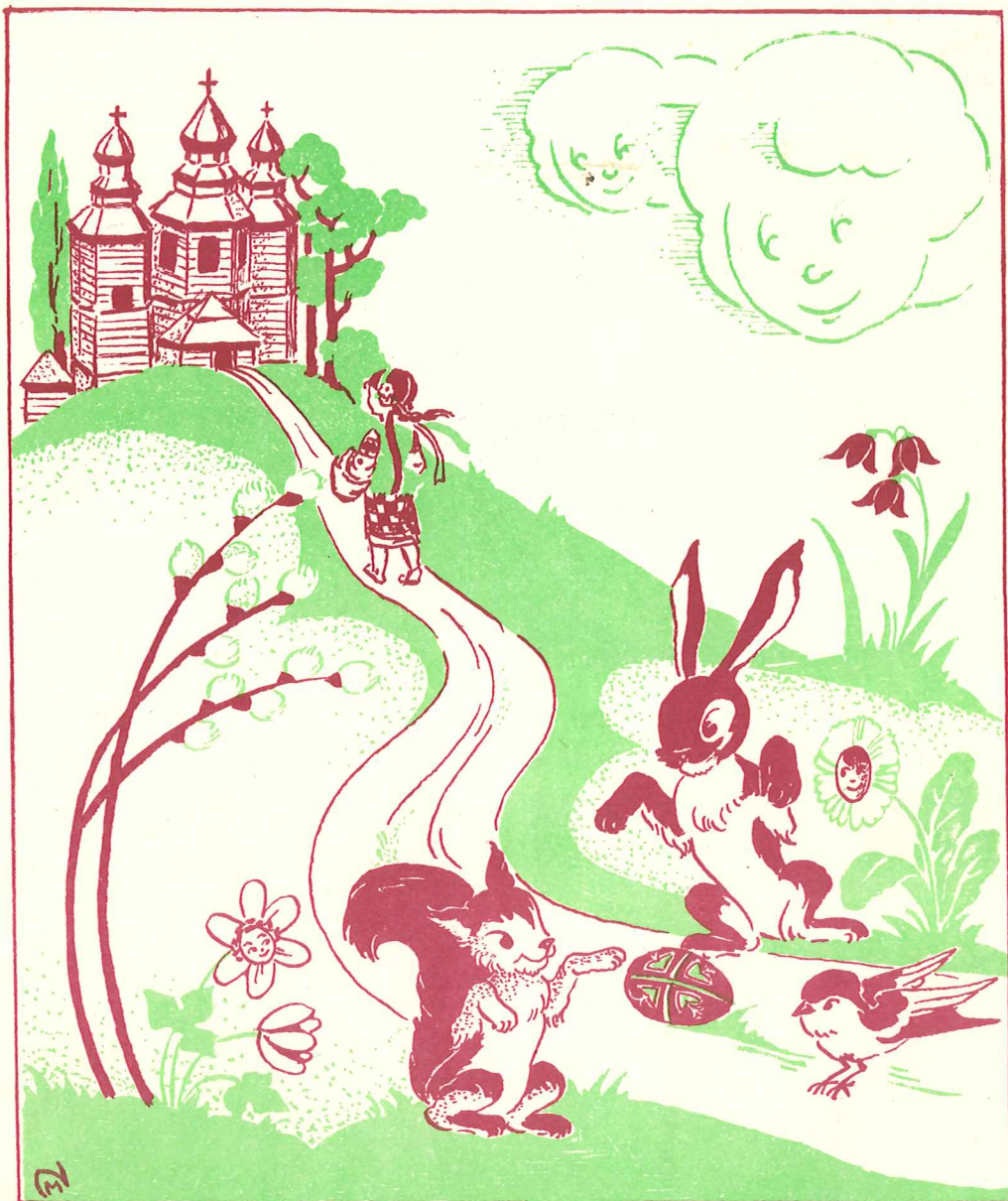

**Шевченківські роковини в школі православної катедри
св. Володимира в Торонті.**

Вгорі: Інсценізація "Співець прадідівської слави". Ролью діда виконує Степан Глушко.

Внизу: Шкільний хор під керуванням Юрія Головка. Оля Романенко деклямує.

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Редактор — Петро Волиняк

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол. Австралія й Англія — 20 шилінгів, інші країни — рівновартість 3.00 доларів.

Передплату і все листування слати на адресу:

“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.